

TÁRSULATI ÜGYEK

1960 téli ülészakon elhangzott előadások

Január 6. Előadóülés

Elnök: Sztróka y Kálmán

Kriván Pál: A Duna ártéri szinlöinek kronológiája

Vita: Scherf E., Rónai A., Kriván P., Sztróka y K.

Ötvös Ervin — Mándy Tamás: A „nyirok”-kérdés és vizsgálata Mátra hegységi agyagos képződményeken

Vita: Lengyel E., Balogh K., Scherf E., Kriván P., Horusitzky F., Kubovics I., Mándy T., Ötvös E., Sztróka y K.

Résztevők száma: 67

Január 12. Választmányi ülés

Elnök: Sztróka y Kálmán

Napirend: Közgyűlés előkészítése. Külföldi tiszteleti és levelező tagok ajánlása. A Földtani Közlöny regiszterének elkészítése. „Szabó József” emlékérem-bizottság kijelölése. A Társulat Agyagásványtani Szakcsoportjának megalakulása. Egyéb vezetőségi ügyek.

Résztevők száma: 35

Január 27. Előadóülés

Elnök: Sztróka y Kálmán

Kaszap András: Fotométeres színvizsgálatok a lábatlani juraszelvényen

Vita: Kriván P., Sztróka y K., Kaszap A., Sznagyik L., Sztróka y K.

Juhász Árpád: A Balaton-felvidéki paleovulkanitok közettani vizsgálata és szerepük a permi üledékképződésben

Vita: Mauritz B., Juhász Á., Erdélyi J., Juhász Á., Szentes F., Juhász Á., Sztróka y K.

Résztevők száma: 41

Február 1. Szakcsoport-elnökségi ülés

Elnök: Neme c z Ernő.

A Társulat Agyagásványtani Szakcsoportja február 1-én tartotta első vezetőségi ülését. A napirendnek megfelelően a szervezeti és szervezési kérdések megbeszélését az 1960 első félévi munkaterv és előadási terv kidolgozása követte. A vezetőségi ülés a Szakcsoport elnökévé Neme c z Ernőt, titkárává V ar j ú Gyulát választotta.

Résztevők száma: 14

Február 12. Választmányi ülés

Elnök: Sztróka y Kálmán

Napirend: A Tisztújító Közgyűlés előkészítésével kapcsolatos teendők. Az új tisztkart jelölő bizottság beszámolója. Hazai és külföldi tiszteleti, ill. levelező tagok ajánlása.

A Földtani Közlöny regiszter-szerkesztésének állása. Előterjesztések.

Résztvevők száma: 30

Február 29. Agyagásványtani Szakcsoport előadóülése

Elnök: N e m e c z Ernő

N e m e c z Ernő: A Magyar Földtani Társulat Agyagásványtani Szakcsoportjának megalakulása

Földváriné Vogl Mária — N e m e c z Ernő: A kopenhágai földtani kongresszus elé terjesztendő nemzetközi agyagásvány-nevezéktanra vonatkozó javaslat megvitatása

Vita: Sztróka K., Náray-Szabó I., Bereczky E., Takáts T., Kiss L., Sohai, Székyné Fux V., Erdélyi J., Földváriné Vogl M., N e m e c z E.

Varjú Gyula: A Romhányi-rög területén levő tűzállóagyag-előfordulások telep-tana

Vita: Richter V., Grofcsik I., Náray-Szabó I., Varjú Gy., N e m e c z E.

Résztvevők száma: 44

Március 1.

A Magyar Földtani Társulat és a földtani kutatás magyarhoni szervei március 1-én este, a Magyar Tudományos Akadémia Tudós Klubjában rendezett, vendéglátással egybekötött, zártkörű összejövetelen ünnepelték a Társulat örökös díszelnökének, Dr. h. c. V a d á s z Elemér akadémikusnak 75. születésnapját. E bensőséges ünnepségen a Földtani Közlöny ez alkalomra készült ünnepi számát a Társulat elnöke, Dr. Sztróka Kálmán nyújtotta át emelkedett hangú ünnepi felköszöntő és jókívánások kíséretében.

Március 9. Tisztújító közgyűlés

Elnök: Sztróka Kálmán

1. Sztróka Kálmán: Elnöki megnyitó

Tisztelt Közgyűlés!

Mélyen tisztelt Vendégeink, kedves Tagtársak!

Társulatunk alapításának 112. évében összehívott mai közgyűlésünk tisztelt résztvevőinek figyelmét elsősorban is az 1960-ik esztendő jelentőségteljes évfordulóra kívánom irányítani. Alig egy hónap vaslaszt el bennünket április 4-től, amikor hazánk felszabadításának immár 15. évfordulóját ünnepelhetjük; ugyancsak közeledik a szovjet — magyar barátsági szerződés megkötésének 15-ik évfordulója is. Új társadalmi rendünk megvalósítását és megszilárdítását jelentő évfordulók méltó megünneplésére Társulatunk vezetősége későbbi időpontban díszünnepséget szándékozik rendezni. Ennek bejelentésén túl, fel kívánom hívni a figyelmet arra a centenáriumra is, mely közvetlenül kapcsolódik Társulatunk életéhez, ill. felvirágoztatásához. Ez az évforduló a nagy magyar mineralógus-géológus Szabó József életének nevezetes fordulója. Mint tudjuk, Szabó J. miután jogi és bányamérnöki tanulmányokat végzett, a szabadságharc idején — Kossuth L. salétrom-felügyelőjeként — kezdett földtani megfigyelésekkel is foglalkozni. Így került 1849-et követően a pesti egyetem ásványtani tanszékére helyettesi minőségben. Azonban az abszolútizmus 1855-ben elmozdította állásából, ill. középfokú iskolához helyezte át, s a katedrát Peters Karl, osztrák petrografus kapta meg. Csak amikor Peters helye megüresedett, kérte fel a pesti egyetem ismét Szabó Józsefet a tanszék ellátására. Ez újabb egyetemi tanári működését az 1860—61. tanév második felétől számíthatóan kezdte meg. Ez volt az az időpont, mely szaktudományunk fejlődésében és egyúttal Társulatunk életében is nagy lendületet hozott, új korszakot nyitott: Szabó J. tudományos munkássága a száz év előtti második egyetemi tanári működésével indult meg. Ez időtől kezdve végezte önálló vizsgálódásait az ásványtan és földtan körében. Alapos felkészültsége, nagy nyelvismerete, széles külországi kapcsolatai folytán hamarosan nemcsak magának, hanem a magyar földtan tudományának is igaz elismerést és megbecsülést szerzett. Ez időtől szá-

mítható – mint V e n d I A. tiszteleti tag, 100 éves Társulatunkról írt történetében kiemeli – a Magyarhoni Földtani Társulat életének meglevőlegesen; ő volt, mint írja, a Társulat „legfőbb buzdító, eszméket sugalló, mozgékony szelleme”. Nem célunk – az időpont sem érkezett még el – S z a b ó J. tevékenységét, eredményeit, hatásait elemezni. Visszatekintő értékeléssel csak egy vonatkozásban kívánjuk a közelgő centenáriumi alkalmából tevékenységének haladó irányzatát és előremutató jelentőségét kiemelni. S z a b ó J. működése egészében a XIX. sz. második felében, vagyis abban az időszakban folyt le, amikor tudományunk területén is már a részletvizsgálatokból eredő megismerések olyan időtálló alappilléreket jelentettek, melyekre minden további ráépítés biztonságos nevezhető. Az ásványtanban pl. a pontos ásványleírás volt a főirányzat, s ehhez a társtudományok minden alkalmazható geometriai, fizikai és kémiai eszközt és eljárását igénybe vették. Különösképpen a vegytan gyors felvívása tette lehetővé, de egyúttal meg is követelte, a legfontosabb vegyi és alaki leírásokat s ezek kapcsolatát.

S z a b ó J. kiváló képességei folytán hamar felismerte a vizsgáló eljárások elsőlegességét és ennek útján a megbízható adatszerezés fontosságát. Számos neves kortársát megelőzve, különösen a vegyi sajátságokat részesítette előnyben, nyilván annak helyes megítélésével, hogy végső fokon a vegyi alkotmány tulajdonság letéteményese. Erről „Ásványtan”-ának előszavában így nyilatkozott: „Nehéz elkerülni, de nem is kell attól idegenkedni, hogy a szerző kiválóbb hajlama szerint munkájának külön jellegét ne adjon: egyik az alaktani, más a fizikai, harmadik a kémiai tulajdonságokat pártolja és emeli ki jobban. Én az utóbbiak közé tartozom.” Ennek megnyilatkozását és a módszeres eljárások fontosságának felismerését kell látnunk abban, hogy e téren maga is tevékenykedett, és nagy gondnal földpátmeghatározó lángkísérleti eljárást dolgozott ki. A lényegileg helyes elvokra épülő közetrendszerrel alapvetéséből is ez az állásfoglalás olvasható ki.

Jelen századunk kezdeti évtizedeiben használatos módszerek segítségével viszonylag jó és megbízható eredmények születtek, és bőven gyarapodtak, amire hozzájárult az eljárások fokozatos javítása, az eszközök finomodása. Az ismeretek gyarapodása szükség-szerűen az összefüggés keresésére készítetett. Az adatgyűjtést a lehetőségekhez szabott spekulatív irányzat, elméleti tevékenység követte. Gondolunk itt pl. a közetkémizmus jellemzésére kidolgozott ún. közetszámítási eljárásokra, ami viszont tovább fokozta az érdeklődést a genetikai és paragenetikai összefüggések megismerésére. Ebből pedig a magma állapotára, összetételére, működésére vonatkozó kidolgozások születtek.

Nagyobrrészt azonban a századforduló körüli időszakban végzett vizsgáldások – a korábbi alapvetések után – az előző ismeretek finomításával, azaz főként részletproblémákkal foglalkoztak, és úgy tűnik, hogy tudományunk területén is bizonyos öncélúság lett úrrá. Az önállósult ásványtan pl. a közettannal tartotta csak a szorosabb kapcsolatot, és csak ennek közvetítésével főleg a genetikai kérdések terén a földtanhoz „tartozása” is itt-ott előtérbe került. Különben csakúgy, mint a többi természettudomány (fizika, kémia) is, a maga útját járta, s a területükön feltárt tények, kidolgozások csak részletek maradtak a kellő összesítésre, a magasabb szintű áttekintésre törekvés hiánya miatt. Az akkori természettudományos világkép valóban csak „kép” maradt, mozaikszerűen tagozódó, színesebb jelleggel, a gondolati elem kifejezésre juttatása, a mélyebb összefüggések keresése nélkül.

Kihatásaiban is nagylendületű fejlődés s ezzel tudományunk előrehaladásának újabb szakasa köszöntött be, amikor új, nagyhatású kutató eszközök és eljárások bevezetésével, ill. szélesebb elterjedésével, új területek feltáráásával, az ismeretek jelentős mértékben kibővültek: az anyagi felépítés részletei, a fizikai sajátságok, a vegyi alkotmány további összetevői és a természetes együttkelkezés összefüggései mind jobban tisztázták. Ez új eszközök sorában említhető pl. az opak ásványokat vizsgáló berendezés, az ércmikroszkóp elterjedése, mely valóban új, ill. ismeretlen területeket tárt fel. Így az ércásványok kialakulási, növekedési, szöveti és rokonsági viszonyainak, paragenézisének megismerésével az ércföldtan is rövid időn belül oknyomozó feladatokkal, genetikai kérdésekkel és összefüggésekkel foglalkozhatott. Említsük talán, hogy ez időszak legnagyobb jelentőségű és az összes természettudományokra kiható, valóban korszakalkotó felfedezése a szilárd anyagban előállított röntgeninterferencia volt. Ez eljárással az anyagfelépítésre vonatkozó korábbi elméleti megoldások helyébe az exakt megismerés lehetőségei kerültek. A szinte forradalmi lendületű kutatások nemcsak az ásványi anyag alaki-fizikai-vegyi sajátságainak szoros okozati összefüggéseit tárták hamarosan fel, hanem a keletkezés finomabb részleteinek és egyben az átfogóbb genetikai törvényszerűségeknél megismerése is elkövetkezett. Mindez úgy vált lehetővé, hogy a századeleji merév elszigetelődés a földtan-vegytan-fizikai tudományok közt szükségképpen és hamarosan feloldódott, sőt egyes ága-zatok, mint kristálykémia, szerkezeti vegytan, atomfizika, szoros tárgyi összeszövődéssel, új nagyszerű közös eredmények sorozatát értelték meg. Így lendült fejlődésnek az ekkor

már mindinkább exakt pillérekre épülő, összesítő új természettudomány, a geokémia is, mely a Föld egészére kiterjeszkedően a genetikai folyamatok dinamikus egységbefoglalásának oknyomozó tudományává vált.

Nem célunk a további példák, ill. új eszközök s a nyomukban előállott előrehaladások részletezése. Szakunk ősi nemesveretű jelszavát idézve, csak arra kívánunk rámutatni, hogy az ész, a szellemi tevékenység mellett a „kalapácsra” továbbra is nagy szükség van, talán még inkább mint eddig, ha ez a geológus szimbólum most már a megfelelő segédeszközök együttesét is jelenti. Az eszközök azonban folyvást korszerűsödnek és gyarapodnak s így az előrehaladás érdekében további kiegészítésekkel, immár nem is a leggyyszerűbbekkel, kell magunkat felszerelnünk. Természetesen a kutatómunka vezető helyén továbbra is — amint arra a száz év előtti állásfoglalás helyesen rámutatott — a vegyi alkat megismerésének elsőrendű követelménye áll. Itt a mai fejlődés iránya az, hogy a szokványos „klasszikus” eljárás mellett előtérbe kerültek — részint anyag-, költség- és időmegtakarítás, részint a kívánt cél aránylag egyszerűbb megközelítése és nagyobb számú adatszerezés céljából — az ún. műszeres és „gyors” elemzések. Minthogy ez eljárások a viszonylagosság, tehát az összehasonlítás elvét érvényesítik, mindenekelőtt szükség volt alapminták, ún. sztenderdek kijelölésére és ezek összes sajátóságának rögzítésére. Ma már nemzetközi viszonylatban csakúgy, mint hazai, tehát helyi problémák vizsgálatában is felmerül az alapminták szükségessége, amikor nagyszámú, gyorsan és kevés mintaanyagból elvégzendő elemzés a cél. Nem szabad elhallgatnunk az öröndetes tényt, hogy mind a spektroszkópos, spektrofotométeres eljárás és automatikus gyorsítító berendezés kifejlesztése terén hazai analitikusainknak is nemcsak számottevő eredményei, hanem továbbfejlesztő metodikai sikerei vannak, nemkülönben az ún. térfogatoss-gyorselemzés vonalán is.

Ami pedig a műszeres vizsgálóberendezéseket és korszerű eljárásokat illeti, a legmelegebben kell üdvözlőnk azt a módszertani művet, melyet a múlt év során V e n d e l M. választmányi tagunk a magyar földtani kutatás és előrehaladás érdekében adott közre. Alig is van szakunknak olyan ágazata, ahol a kiváló kézikönyvet máris ne ismernek, ill. haszonnal ne forgatnák. Részletezés nélkül is megállapítható, hogy anyagában olyan széles területet ölel fel és mind az eljárások számát, elméletét és leírását, mind a korszerűség tekintete, világviszonylatban is egyedülálló összesítést. Egyúttal kitűnő bemutatása annak a nagy fejlődésnek is, mely az ásványi és kőzetanyag sajátosságainak exakt kivizsgálása és az eredmények értékelése — felhasználása terén az utóbbi évtizedekben végbe ment.

Természetesen a haladás üteme azóta sem csillapodott. Számos újabb eszköz és módszer vált elterjedtebbé s egyben kiválóan alkalmazhatóvá. Említeni kívánjuk pl. az infravörös spektroszkópiát, mellyel az anyagnak olyan sajátosságai ismerhetők meg, mint víz-, ill. hidroxiltartalom és ennek kötésiformái, avagy speciális hevítéses disszociációk kimutatása, tehát kőzetek-ásványok azonosításának újabb, megbízható és gyors módszere áll rendelkezésünkre. Érinteni kívánjuk csak, az egyik legnagyobb jelentőségű kutatási irányt, az izotop elemzést és ennek kapcsán az abszolút földtani kormeghatározás terén elért eredményeket. Itt ugyancsak említésre érdemes hazai metodikai sikerek is születtek.

Ki kell emelnünk az új nagyteljesítményű automatikus röntgendiffraktométeres berendezést, mellyel kőzetek, polikristályos rendszerek elegytagjainak minőségi és 0,5–1% pontosságú mennyiségi meghatározását végezhetjük el, csekély idő alatt és parányi mennyiségekkel. Új módszer a röntgenspektroszkópia, amellyel igen nagy érzékenységgel — bár még korlátozott területen — elemi összetevők mutathatók ki.

Mindezek lehetővé teszik anyagaink leglényegesebb, avagy legjellemzőbb sajátosságainak nagytömegű, ill. nagyszámú sorozatvizsgálatát, amelyek bármikor reprodukálhatók és tárgyilagossággal ellenőrizhetők. Utaljunk csak pl. rétegtani feladatokra: képződémsorok, üledékösszletek geokémiai-kőzettani szelvényezésére, avagy képződémszertárak helyes és pontos megvonására. Hasonlóan: ösmaradvány nélküli, nagy vastagságú üledékösszletek helyes értékelésére, avagy az üledékképződés egyéb módszerrel nem észlelhető szakaszosságának kimutatására, s még számos nagyjelentőségű problémára.

Rövid szemlélnék azzal végezhetjük, hogy az adatszerezés elsőleges követelmény tudományunk előbbrejutásában. Módszeres eljárás, anyagvizsgálat nélkül a földtani művelés fiktív eredményekhez juthat csak. A társadalmak fejlődését a termelőeszközök fejlődése viszi előbbre. Minden természettudomány pedig annyit haladhat, amennyit vizsgáló eszközeinek, anyagvizsgáló berendezéseinek fejlődése megenged, ill. lehetővé tesz. Természetesen a tétel úgy is áll, hogy a minél megbízhatóbb és minél nagyobb számban rendelkezésre álló adatok elméleti összesítése további feladatokat is kijelöl, ami ismét újabb műszeres felkészülésre ösztönöz. Vagyis a „mens” és „malleus” — miként már utaltunk rá — kölcsönhatásban vannak és lesznek mindenkoron.

De miként oldjuk meg a műszeres hozzáértés és alkalmazás terén egyre növekvő kívánalmakat? A felsőfokú szakmai oktatás lehetőségei – sajnálatosan – igen szűkre szabottak. Egyrészt az ismeretanyag állandó bővülése, új tárgyak beiktatása, másrészt az oktatási időtartam rögzítettsége, az ún. túlterhelési veszély, határt szabnak a korszerű metodikai felkészítésnek. Mégis, ha nemcsak felszínen kívánunk maradni, hanem előbbre is jutni, meg kell találnunk a módját az új eljárások, vizsgálo irányzatok, felszerelések megismerésének. Az oktatás csak az alapok megvetéséig, esetleg a problémák ismertetéséig juthat el. Tehát a feladat – véleményünk szerint – csakis tervszerűen megszervezett, kellő időközökben ismétlődő továbbképzéssel oldható meg. Bizonyosak vagyunk abban, hogy Társulatunk új vezetősége mihamarabb foglalkozik a kérdéssel és korábbi, e téren nyert jó tapasztalatok felhasználásával fog hozzá a továbbképzés megindításához. Mert a földtan területén dolgozó szaktársainknak mulhatatlanul szüksége van az új eljárások, készülékek elméletének és az anyagvizsgálatban való alkalmazásának ismeretére. Természetesen nem úgy és nem azért, hogy a munkálatokat magunk végezzük el és öncélúan megrekedjünk az eljárás gyakorlásában. Hanem elsősorban azért, hogy adott esetben a vizsgálat módját, ill. módját és irányát megválasztani tudjuk. Nemkülönbön az eredmények megbízhatóságának, értékének, jelentőségének megítélése, tehát megfelelő felhasználása, egyszóval tudományunk reális előbbrevitele céljából.

Tisztelt közgyűlés! Midőn a Földtani Társulat vezető-tisztségétől, mely 1958 októberében H o r u s i t z k y Ferenc távozásával hárult reám, az elmondottakkal megválni kívánok, teszem ezt abban a biztos tudatban, hogy a mai napon megválasztandó vezetőség minden reményeinket valóra váltva, százados Társulatunk felvirágoztatásának új szakaszát nyitja meg. Áldozatos munkájukhoz sok sikert és a magyar földtani tudomány továbbvitelében gazdag eredményeket kívánok.

2. Noszky Jenő; Vigh Gyula emlékezete

A nekrológot ugyanezen Földtani Közlöny füzet elején közöljük.

3. Morvai Gusztáv: Titkári beszámoló

Alábbiakban Morvai G. beszámolójának kivonatát közöljük.

A Társulat lelépő elnökségét és választmányát 1958. március 21-én, a fennállás 110 éves fordulóján választották meg azzal, hogy az 1955–56-ban nekilendült, majd az ellenforradalmi eseményektől visszavetett társulati életet felvirágoztassa. A túlméretezett tisztikar azonban a feladatnak csak részben tudott eleget tenni, s annak ellenére, hogy a társulati élet az ellenforradalmat követő évhez képest jelentősen megélnkült, a kívánt szintet mégsem érte el. Így az 1958-as tisztújítást követően, s a nagy gonddal előkészített Szegei Vándorgyűlést megelőzően mindössze 2 szakülésre és 1 klubestre került sor. Az 1958. őszi ülészak pedig személyi okok folytán csak november elején indulhatott meg. Ettől kezdve azonban a Társulat működése jelentősen megélnkült. Jellemző adatok: az eltelt idő alatt, az 1959-ben megrendezett Nemzetközi Mezőzöos Konferencia 65 s a Nemzetközi Geokémiai Konferencia 19 előadásán kívül, a Magyar Földtani Társulat 16 budapesti előadónélésen és 3 klubesten 37 nagy érdeklődéssel kísért előadással járult hozzá a földtan tudományának felvirágoztatásához. Az 1958-as tisztújítás óta eltelt időben rendezett előadónélések, klubestek s a Szegei Vándorgyűlés lényegében a tágabb értelmű földtan csaknem minden ágát felölelték. Az előadások nagyobb része ásvány-közzetani, rétegtani, őslénytani, negyedkőgeológiai kérdésekkel foglalkozott. Az úlések látogatottsága az elmúlt évekhez képest javuló irányzatot mutatott, a résztvevők száma átlagban elérte, sőt meghaladta a 70-es létszámot. A Szegei Vándorgyűlés résztvevőinek száma elérte a 170 főt.

Az előadónélések szervezése, illetve tartalmi kitöltése tekintetében megállapítható, hogy vezetőségünk ellen a legfőbb kifogás a némileg tervszerűtlen szakmai vezetésben, az inkább öletszerű, mint határozott irányvonal követésében jellehető meg. Az új elnökség egyik főfeladatává tervszerű program kidolgozását és keresztülvitelét kell tennünk.

Továbbiakban M o r v a i G. méltatta a M. Áll. Földtani Intézet 90 éves fennállása alkalmából rendezett Nemzetközi Mezőzöos Konferencia, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Nemzetközi Geokémiai Konferenciájának nemzetközi jelentőségét és sikerét. Foglalkozott a Földtani Közlöny utóbbi 8 füzetének [88. köt. 2–4. füz., 89. köt. 1–4. füz. 90. köt. 1. füz.] tartalmával, megállapítva, hogy a közzétett több mint 70 értekezés nagyrészt a szakülésen is bemutatásra került; így a különböző témacsoportok az előadónélések jellemzésénél felsorolt gyakorlatban szerepeltek, kivéve az alkalmazott földtant, amely az előadónéléseken elhangzottaknál nagyobb szerephez jutott. Ennek ellenére meglévő hiányosság az alkalmazott földtan területén dolgozó tagtársak passzivitása, melynek megszüntetése az új vezetőség feladatai közé tartozik.

Foglalkozott Morvai G. a Társulat és a M. Áll. Földtani Intézet kapcsolatának eredményes kiépülésével, valamint a Társulat és az MTE SZ vezetőség kapcsolatával is. Az MTE SZ vezetősége helyt adva a Társulat régi kívánóságának, új irodahelyiség és adminisztratív munkaerő biztosításával lehetővé tette ügyviteli önállóságunkat, különválásunkat a Magyar Geofizikusok Egyesületétől. Jellemzte Morvai G. a Társulat és a Magyar Tudományos Akadémia kapcsolatát is. Ez a kapcsolat a Társulat diszelnökén s a Földtani és Geokémiai Főbizottságokban helyetfoglaló elnökségi és választmányi tagokon keresztül igen beható, melynek egyik jellemző példája a Földtani Közlöny kiadásának biztosítása a Magyar Tudományos Akadémia részéről. Nem kielégítő a Társulat kapcsolata a rokonegyesületekkel, így ennek kiépítése ismét az új vezetőség feladatai közé tartozik.

Ezek után Morvai G. a Társulat pénzügyi helyzetével foglalkozott. Megállapította, hogy az utóbbi két évben mutatkozó lényeges javulás főként az ipar területén dolgozó tagtársak megértő és mindenben támogató magatartásának köszönhető.

A költségvetési mérleg mindkét évben pozitívan zárult. 1958-ban 66 ezer Ft kiadással szemben 79 ezer Ft bevétel, 1959-ben pedig 48 ezer Ft kiadással szemben 95 ezer Ft bevétel mutatkozott. A bevétel 30%-át 1958-ban, 1959-ben pedig majdnem 50%-át az ipari vállalatoktól befizetett jogi tagdíj tette ki. Abszolút értékben kifejezve a jogi tagdíj az 1958 évi 24 ezer forintról 1959-ben 46 ezerre nőtt. Emellett az állami támogatás összege is megnövekedett: 15 ezer forintról 22 ezer forintra. Bár az egyéni tagdíjakból erédő, a Földtani Közlöny árának levonása utáni bevétel összességében elmarad az előbbi évektől, és a költségvetésnek mindössze 10–12%-át teszi ki, az 1958-ról 1959-re történt 50%-os növekedés 8 ezer forintról 12 ezer forintra mégis jelentős, különösen ha figyelembe vesszük azt a körülményt, hogy 1959 tavaszán többéves tagdíjhátralék miatt 52 főt törölünk kellett a tagok sorából. Ezt követően a helyzet jelentősen megváltozott s 153 fő belépésével a Társulat létszáma 541 főre emelkedett. Örvedetesen javult a tagdíjmorál is. A hátralékosok száma talán az összes előző éviéknél is kisebb: 57 fő, vagyis a taglétszámnak alig 11%-a.

A kiadási tételek között a rendezvények igényelték jelentősebb összegeket. Így 1958-ban 21 ezer forinttal a Szegedi Vándorgyűlés szerepel, 1959-ben pedig 24 ezer forinttal a két nemzetközi konferenciához való társulati hozzájárulás. Az előadói létszámokkal, elnökségi és választmányi ülésekkel kapcsolatos kiadások, nyomtatvány- és postaköltségekkel együtt évi 14–15 ezer forintot tettek ki. 12 ezer forintos költséget okozott, 1958 őszén, a Magyar Geofizikusok Egyesületétől történt különválással kapcsolatos helyiségberendezés.

Morvai G. beszámolója szerint a leköszönő vezetőség mindkét évben jóval kevesebbet költött külföldi utakra a tervezettnél. Ennek oka a valutanehézségeken kívül a külföldi utazásokat véleményező és külkapcsolatokat intéző bizottság nem kielégítő aktivitása. Az eltelt két év során a Társulatot külföldi nemzetközi rendezvényeken 8 tagtársunk képviselte.

A leköszönő vezetőség munkáját értékelve Morvai G. kijelentette, hogy a tisztakar túlméretezettsége következtében a Társulatért érzett egyéni felelősség megszűnt és lecsökkent. A munka eredményességét pedig a nagy létszám inkább hátráltatta, mint fokozta; bizonyítva, hogy az operatív feladatok végzésére a jelenleginél kisebb létszámú vezetőségre van szükség. Megállapította, hogy az az 1958-ban folytatott gyakorlat, mely kibővített elnökségen keresztül igyekezett a Társulat életét irányítani, nem volt helyes. Míg 1958-ban 4 elnökségi s csak 1 választmányi ülés, 1959-ben csak 1 elnökségi, de 5 választmányi ülés volt. 1959-ben a választmányi ülések között az elnök, a társelnökök egyik-másikának bevonásával, a titkárokon keresztül irányította a munkát. A nem mindenben kifogástalan, de az 1958 évinél lényegesen aktívabb 1959 év beigazolta az elvi kérdésekben a Társulat szélesebb rétegeire támaszkodó vezetés helyességét, ugyanakkor rámutatott arra is, hogy operatív munkát nem lehet nagylétszámú bizottságokon keresztül végezni, azt az elnökségnek kell vállalnia.

Az egyes bizottságok munkáját értékelve Morvai G. kiemelte, hogy a külügyi és pénzügyi bizottságok passzivitásáért az elnökség is felelősséget érez, mivel 1959-ben az ügymenet meggyorsítása érdekében a reájuk tartozó kérdésekben véleményüket nem mindig kérte ki. Az alapszabálymódosító bizottság nem foglalkozott az 1950 évi alapszabály korszerű átdolgozásával, bár erre az elnökség többször felhívta a figyelmet. Ezzel szemben 1959-ben kiemelkedően jó munkát végzett a jogi tagságokkal foglalkozó bizottság. Munkája eredményeként a megkeresett, 36 földtan ikutatással kapcsolatban álló, vállalat közül 21-nél sikerült kieszközölni a jogi tagság vállalását. Köszönetet mondott végül mindazoknak, akik a Társulat anyagi alapjainak biztosítása érdekében tevékeny állásfoglalásukkal közreműködtek.

Beszámolójában Morvai G. bejelentette, hogy az MSZMP Központi Bizottságának határozata értelmében a Társulatban is közel másfél éve működik a tisztikar kommunistáiból álló pártcsoport, amely tanácsaival s a vezetőség párttagjainak mozgósításával támogatta az elnökség munkáját.

Továbbiakban értékelte a Fejér L. és Virágh K. szervezőmunkája nyomán létrehozott Mecseki Csoport tevékenységét. A Mecseki Csoport a megalakulástól számított esztendő leforgása alatt 10 szakülésen 17 előadást mutatott be nagy érdeklődés mellett. A tagok létszáma ma már a 81 főt is elérte.

A fiatal tagtársak szakmai tevékenységének fokozására, az 1958 november 14-i elnökségi határozat alapján, a vezetőség, az utolsó három évben végzett, legjelentősebb kutatói és irodalmi tevékenységet felmutató fiatalok közül hármat 1000–1000 Ft jutalomban részesített. Morvai G. javasolta az új vezetőségnek e kezdeményezés átvételét.

A beszámoló kiterjedt még a Földtani Közönlöny készülő regiszterére, a már is aktívan dolgozó Agyagásvány Szakcsoportra, megalakulási körülményeire, s záradékként Morvai G. a következőket mondta:

„Ha a Magyar Földtani Társulat 1958–59 évi tevékenységét összegezni akarjuk, akkor megállapíthatjuk, hogy az előadások, a Földtani Közönlönyben megjelent értekezések, a Szegedi Vándorgyűlés, a nemzetközi konferenciák sikere, a Mecseki Csoport és az Agyagásványtani Szakcsoport létrejötte tagtársaink kezdeményező-készségéről és lelkes szakmáseretéről tesznek tanúságot. Egyben még egyszer alá kívánom húzni, hogy leköszönő tisztikarunk teljes súllyal érzí azt a felelősséget, amely az elmúlt két év tevékenységéért reá hárult és kéri azokat, akiket tagságunk a mai közgyűlésen megbíz azzal, hogy nagyműltű Társulatunk munkáját az elkövetkező három évben irányítsák, a megისტeltetésen kívül tekintsék sok áldozat- és felelősségvállalással járó feladatnak e munkát, s ne feledjék, hogy Társulatunk az oktatás, az ipar és a kutatás területén dolgozó geológusok egyetlen összefogó szerve s mint ilyen, mindig hű kell hogy maradjon Társulatunk több mint 110 éves haladó hagyományaihoz, s végső céljának mindenkor dolgozó népiünk boldogulásának elősegítését kell tekintenie.

Vezetőségünk nevében köszönöm tagságunknak a két évben át belénk helyezett bizalmat s akkor, amikor tisztikarunk felmentését kérem, egyben sok sikert kívánok a mainapon megválasztásra kerülő új vezetőségnek.”

4. Sztróka y Kálmán a szavazatszedő bizottság kijelölése után bejelentette, hogy a Társulat elnöksége és választmányja úgy döntött, hogy Szádeczky-Kardoss Elemér és Koch Sándor választmányi tagok tiszteleti taggá választását javasolja a közgyűlés plénuma előtt. Felkérésére Lengyel Endre felolvasta a két hazai tiszteleti tag ajánlását:

Szádeczky-Kardoss Elemér választmányi tag tiszteleti taggá ajánlása:

Dr. Szádeczky-Kardoss Elemér kétszeres Kossuth-díjas akadémikus, Munkaérendmrenddel kitüntetett egyetemi tanár 36 esztendeje tagja, 19 éve választmányi tagja, 1950–52 között társelnöke, majd 1954-ig elnöke a Magyar Földtani Társulatnak, amely 1958-ban Szádeczky-Kardoss Elemér kimagasló tudományos működését a „Szabó József” emlékéremmel jutalmazta.

Szádeczky-Kardoss E. a magyar földtani tudományoknak egyedülállóan sokoldalú és szaktudományunk széles, nagy területeit átfogó, nemzetközi viszonylatban is elismerten sok újat alkotó tudósa. Az üledékes közettanban nemzetközileg bevezetett új módszere, szintetikus genetikai-földtani munkái, szénközetani művének e tudományágban elsőként lefektetett új megállapításai, majd nemzetközi hírnevét tovább szélesítő geokémiai műve s legutóbb az egész magmás közettan területére kiható új elmélete és rendszerezése e helyen fel sem sorolható bő tárházát nyújtják tudományunkban eredeti és rendkívüli, átfogó látású megállapításainak.

Nemzetközi tudományos tekintélyének újabb elismerését legutóbb olvashattuk egyik legszínvonalasabb folyóiratunkban.

Szádeczky-Kardoss Elemér e tudományos tevékenység mellett társadalmi életünkben elfoglalt áldozatos és haladó szellemű szerepével követendő példaként áll geológus nemzedékünk előtt. Ezen tevékenységének egyik kimagasló időszaka volt a miskolci Nehézipari Egyetem első rektoraként kifejtett működése. Szádeczky-Kardoss E. oktatói működése úgyszólván a Társulat egész tagosságának, de főként az új magyar geológus nemzedék tudományos szemléletének kialakulására igen nagy hatással van.

K o c h Sándor választmányi tag tiszteleti taggá ajánlása:

Dr. K o c h Sándor a föld- és ásványtani tudományok doktora, Kossuth-díjas, a Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatával kitüntetett egyetemi tanár 40 éve tagja, 31 éve választmányi tagja a Magyar Földtani Társulatnak. Ajánlásunk indokolásában elsősorban mint kiváló nevelőt és tudományunk lelkes, kezdeményezéseken gazdag művelőjét emeljük ki.

K o c h Sándor a felszabadulás előtti idők tudománypolitikájával ellentétes oktatói tevékenységével igen nagy hatással volt tanítványaira. Az 1930-as években a szovjet geokémia kiváló művelőinek, V e r n a d s k i j és F e r s z m a n tanításait elsőként közvetítette az új magyar geológus nemzedéknek. Tudományos működésének kimagasló értéke az akkor még szinte ösztönös, de a természettudomány lényegének helyes meglátásából eredő dialektikus szemlélet. Ez többek közt az ásványtan oktatásában általa bevezetett új, genetikusan felfogás alkalmazásából is kiviláglik.

K o c h Sándor fejlődésében és kölcsönhatásában szemlélte és tanította a litoszféra jelenségeit. A Kárpát-medencék ásványkeletkezési folyamatait elsőként rendszerezte geokémiai szempontból. A hasznosítható elemek eloszlásáról írt közleményében ugyancsak erről az új és haladó szemléletről tett bizonyosságot.

Az utolsó 20 esztendőben, de különösen a felszabadulás óta mintaszerűen kifejlesztett szegedi Egyetemi Ásvány-Kőzettani Tanszékén, sok száz fiatal nyert meg páratlanul lelkes oktatói munkájával a haladó természettudomány számára.

Az Acta Univ. Szeged Min. Petr. folyóirat szerkesztésével és számos mineralógiai értekezésével szaktudományunk nemzetközileg is elismert s a magyar tudományok tekintélyt és megbecsülést szerzett tudósa.

A Társulat Tisztújító Közgyűlése ünnepi tetszésnyilvánítással járult hozzá S z á d e c k y - K a r d o s s Elemér és K o c h Sándor tiszteleti taggá választásához. Ezt követően S z t r ó k a y Kálmán elnök felkérésére L e n g y e l Endre a külföldi tiszteleti tagok ajánlásait is bemutatta.

S z l a v i n, Vladimir Iljics professzor tiszteleti taggá ajánlása:

S z l a v i n, V. I. professzor, a moszkvai Lomonoszov Egyetem tanára a tudományos kapcsolatokat már 1945-ben felvette a magyar geológusokkal. Azóta ismételtén járt hazánkban; utoljára 1959 őszén. Munkássága részben pedagógiai irányú. Moszkvai működését megelőzően Kievvben, a Technológiai Főiskolán tanított. Mint igen tevékeny és eredményes geológus a Kárpátokban is dolgozott. A közbelső tömegek kérdésével különálló munkákban foglalkozott. Egyik tanulmányában a magyar közbelső tömeg kérdését is elemezte. Ezen kívül a fiatal-paleozóos és a triász időszakai képződmények specialistája. Közvetlenül részt vett az upponyi paleozóos fauna feldolgozásában.

S z l a v i n, V. I. professzor a Lomonoszov Egyetemen működő Népi Demokrációk Földtani Kabinetjének aktív munkatársa.

V i a l o v, Oleg Sztjepanovics, az Ukrán Tudományos Akadémia tagjának tiszteleti taggá ajánlása:

V i a l o v, O. Sz. szovjet geológus a leningrádi Egyetemen, 1928-ban fejezte be tanulmányait. 1930–33 között feldolgozta Usztjurt harmadidőszaki molluszkáit. 1933-ban került a leningrádi Olajkutató Intézethez, ezt követően Közép-Ázsia olajtartalmú rétegeit tanulmányozta. Kréta és paleogen sztratigráfiát felölelő hatalmas munkája 1936-ban jelent meg. A leningrádi Egyetemen, 1937-ben a föld- és ásványtani tudományok doktora fokozatot „Közép-Ázsia harmadidőszaki rétegtana” c. dolgozatával szerezte meg. Később Turkméniaiban, majd Kamcsatkában és Kínában dolgozott. A háború alatt a Szredaznyefti kötelékében kutatót olajat a ferganai, tadzsik és bucharszki medencékben.

1945-ben a Kárpátokban kezdett dolgozni, ezért 1948-ban Lvovba költözött, ahol az Ukrán Tudományos Akadémia Hasznosítható Ásványok Sztratigráfiái és Tektonikai Intézetének vezetését vállalta. 1957-ben részt vett az Antarktisz-expedícióban.

Földtani kutatói munkásságán kívül tevékenyen oktat is. 1945-ig a leningrádi Bányászati Főiskolán és a leningrádi Egyetemen oktatott, 1945-től a Ivovi Egyetemen tanít. 1947-ben tudományos és pedagógiai érdemeiért Sztálin-díjjal, 1954-ben pedig Lenin-díjjal tüntették ki. 1948 óta az Ukrán Tudományos Akadémia rendes tagja.

Magyarországi kapcsolatai 1945-ben kezdődtek, amikor is S z l a v i n, V. I. professzorral együtt járt Budapesten. Azóta ismételtén meglátogatott bennünket, részt vett kirándulásokon. Tanult és tanított, előadást tartott, ahogy az adott körülmények és alkalmak megkívánták.

Szaboljev, Vladimir Sztjepanovics, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája tagjának tiszteleti taggá ajánlása:

Szaboljev, V. Sz. a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának rendes tagja, Ivovi egyetemi tanár, a szovjet petrológia legkiválóbbjai közé tartozik. Világgraszoldó teljesítménye, hogy elméleti alapon a jakut gyémántleletek lehetőségét felismerte és az erre irányuló kutatást sikerre vezette. 1948 óta ő irányította személyes részvétellel a kárpát-ukrajnai közéleti kutatásokat mintaszerű alapossggal és korszerű tökéletességgel. Lenin-díjas.

Magyarok iránti szeretete magyarlakta területeken dolgozva alulkuhatott ki, ennek minden lehetséges alkalommal (Kárpáti Egyesülés tárgyalásain, Geokémiai Konferencia idején) ismételtlen kifejezést is adott. A személyes és tudományos kapcsolatok elmélyítése érdekében tett számos lekötelező megnyilatkozása minden vonatkozásban méltánylásra és viszonzásra tarthat számot.

Satszkij, Nikolaj Szergejevics, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája tagjának tiszteleti taggá ajánlása:

Satszkij, N. Sz. szovjet geológus, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának 1943 óta levelező, 1953-tól rendes tagja, 1956 óta az Akadémia Földtani Intézetének igazgatója. A tektonikában új irányzat alapvetője. 1933-ban Archangelszkij-jel együtt először dolgozták ki a Szovjetunió általános tektonikai vázlatát. Az összehasonlító tektonikai módszer segítségével a táblák felépítésének több általános törvényszerűségét állapította meg; kidolgozta a táblákat alkotó tektonikai szerkezetek osztályozásának alapjait (anteklizisek, szineklizisek stb.). Munkatársaival 1952-ben elkészítette a Szovjetunió első tektonikai térképét. A Nemzetközi Tektonikai Térkép Bizottság Európai Elnökségének tagja. Nagy érdeklődéssel kísérte Magyarország nagyszerkezeti térképének összeállítását, és a moszkvai nemzetközi értekezleten betegágyból küldött levelében majdnem kizárólag ezzel a kérdéssel foglalkozott. Részt vett a Mezőzooos Konferencián, ahol számos alkalommal kifejezte a magyar földtan iránti érdeklődését és munkánk iránti rokonszenvét.

1946-ban Sztálin-díjjal tüntették ki. Kitüntetései: két Lenin-rend, a Munka Vörös Zászló érdemrendje és több érdemérem.

Kettner, Radim akadémikus tiszteleti taggá ajánlása:

Kettner, R. 1916–18 között a příbrami Bányászati Főiskola asszisztense. 1920-ban a prágai Műszaki Egyetem rendkívüli tanára, majd 1926-ban a prágai Károlyi Egyetem Természettudományi Karán nyilvános rendes tanárrá és az Egyetemi Földtani Intézet vezetőjévé nevezik ki.

Ettől kezdve a mai napig megszakítás nélkül látja el munkakörét a tudomány ezen ősi fellegvárában. 1950-ben az újjászervezett Földtani Tudományok Katedrájának vezetője lesz.

Munkássága és tudományos érdemei messze túlnőnek hazája határain. Először a prekambrium, majd a Barrande-medence térképezéssel egybekötött kutatásával foglalkozik. Éppúgy elévülhetetlen érdemeket szerzett azonban a Közép-cseh gránitplutón, a morva paleozoikum földtani vizsgálataiban is.

Az első világháború után a Kárpátok válnak munkaterületévé, ahol az Alacsony Tátra területén dolgozik. 1933-ban személyesen végzi a felfedezett Domicza-cseppkőbarlang első földtani feldolgozását.

Száznál több kisebb értekezésén kívül, 4 kötetes Általános földtana több nyelvre lefordítva ma a legteljesebb ilyen műnek tekinthető.

A 69 éves akadémikus még mindig aktív térképező geológus, hosszú termékeny pályafutása alatt nagyot, maradandót alkotott. Minden elismerésre érdemes tudományos életművét is meghaladja azonban nevelői munkájának érdeme. Mint a csehszlovák geológia szeniorja geológus generációkat nevelt hazájának. Hosszú éveken át vezetett intézetének gyűjteménye fogalomná nőtt.

Kettner, R. professzor személye egybeforrt a csehszlovák geológiával, melyet annyira kedvelt s melynek fejlődését oly nagymértékben előmozdította.

Andrusov, Dimitrij akadémikus tiszteleti taggá ajánlása:

Andrusov, D. professor apja oldalán, már kora ifjúságában megismerkedik a földtan tudományával. Egyetemi tanulmányait Petrogradban kezdi, majd Simferopolban és a párisi Sorbonne-on folytatja, végül a prágai Egyetemen fejezi be. 1925-ben doktori címet nyer.

1929-ben a prágai Károly Egyetem asszisztense, 1932-től docense. 1938-tól a Szlovák Műszaki Egyetem rendkívüli tanára, 1940-től pedig a pozsonyi Komenszky Egyetem földrajz-földtani fakultásán nyilvános rendes tanár. 1946–47-ben Szlovenská Národní Cena-val tüntetik ki. 1953-ban a Szlovák Tudományos Akadémia tagja, 1956-ban pedig a Csehszlovák Tudományos Akadémia levelező tagja lesz. 1954-től a Geológiai Komissio elnöki tisztét látja el.

40 jelentősebb munkája jelent meg. 1923-tól kezdve megszakítás nélkül dolgozik az ÉNy-i Kárpátok területének földtani megismerésén. Először a szirt-öv részletes vizsgálatával, majd a központi-öv mezozoós képződményeinek vizsgálatával foglalkozik. Mint biosztratigráfus, tektonikus és regionális geológus a legnagyobb Kárpát-geológusok sorába emelkedett. A n d r u s o v, D. mint az É-i Kárpátok legjobb ismerője hosszú évtizedes munkájának eredményeit Geologia Slovenska c. művében foglalja össze, melynek két első kötete már megjelent.

R o g e r, Jean professzor tiszteleti taggá ajánlása:

R o g e r, J. professzor a párisi Geológiai-Geofizikai és Bányászati Kutatóközpont ügyvezető igazgatója. Paleontológus és sztratigráfus. Jelenlegi fő működési területe a kontinenseket felölelő rétegtani és őslénytani dokumentációs munka szervezése.

A XIX. Nemzetközi Geológiai Kongresszus (1952, Algír) határozataképpen létrejött Sztratigráfiai Bizottságban a Nemzetközi Sztratigráfiai Lexikonszerkesztő Albizottság titkáráként szervezi és irányítja a lexikonszerkesztést. A Lexique Stratigraphique International számos kötete megjelent már, köztük az Európa-sorozat 9. köteteként a V a d á s z professzor irányítása mellett szerkesztett magyarországi kötet is. Az ugyan-csak az algéri kongresszus idején ülésező Union Paléontologique határozataképpen szervezi az őslénytani dokumentáció gyakorlati megvalósítását.

Szervezési munkája kapcsán vezeti a rétegtani bizottságok (Comité) létesítésével európai viszonylatban megvitásra kerülő kongresszusokat, mely Prágában (paleozoós), Kielben (északi oligocén) és Bécsben (neogén) ülésezett, s mely 1960 tavaszán Párisban (jura) tartja legközelebbi ülését.

Magyarországi kapcsolata a rétegtani lexikon szerkesztése kapcsán keletkezett, s az aix-en-provenceni neogén kongresszus idején vált élénkebbé. A Magyar Tudományos Akadémia meghívására 1958 szeptemberében egy hetet töltött Magyarországon, amikor a szakintézmények és anyaguk beható tanulmányozása mellett a neogén képződmények jellegzetesebb feltárásait is megtekintette, és erről a M. Áll. Földtani Intézetben beszámolót tartott. A Magyar Nemzeti Múzeum Föld- és Őslénytárát az 1956-os pusztlulás után összehasonlító anyag és főként tudományos irodalom megküldésével segítette nemcsak közvetlenül, hanem más intézmények beszerzésével is.

R o g e r professzor személyében haladó szellemű, nagy nemzetközi tekintélynek örvendő, hazánk földtani problémái iránt igaz érdeklődést tanúsító tudóst javasolunk a Társulat tiszteleti tagjául választani.

S z t r ó k a y Kálmán elnök minden egyes tiszteleti tagként javasolt tudós jellemzésének, pályafutásának, érdemeinek, magyar vonatkozású kapcsolatainak felsorolását követően szavazásra tette a javaslatot, melyet a Tisztújító Közgyűlés nyilvánossága mindannyiszor nagy tetszéssel tett magáévá.

5. Ezekután elnök felkérte M a j z o n Lászlót a Szavazatszedő Bizottság részéről, hogy ismertesse a jelöltlistát és tájékoztassa a résztvevőket a szavazás módjáról. M a j z o n L. tájékoztatója után pedig elrendelte a szavazást, melynek tartamára az ülést felfüggesztette.

6. A szünetet követően S z t r ó k a y Kálmán a Közgyűlést ismét megnyitva felkérte S z ö r é n y i Erzsébetet, a Szavazatszedő Bizottság elnökét, hogy a tisztújítás eredményeit a Közgyűlés előtt ismertesse.

S z ö r é n y i E. beszámolója szerint a szavazatok száma összesen 140. Érvénytelen 5%. A javasolt elnökség együttese 72%, a javasolt választmány együttese 60% szavazatot kapott. Ezekután felolvasta az új tisztikar névsorát, s a lelépő S z t r ó k a y Kálmán elnök helyett felkérte K e r t a i Györgyöt, a Társulat új elnökét, hogy a Közgyűlés elnöki székét a korábbinál lényegesen szűkebb belső tisztikar kíséretében foglalja el.

A Magyar Földtani Társulat új Elnöksége:

Elnök:	Kertai György
Társelnök:	Bogsch László
	Fülöp József
Elsőtítkáár:	Morvai Gusztáv
Títkáár:	Kriván Pál

A Magyar Földtani Társulat új Választmánya:

Balogh Kálmán, Barnabás Kálmán, Bartkó Lajos, Benkő Ferenc, Besz Vilmos, Biró Ernő, Boda Jenő, Csajághy Gábor, Cs. Mezőnerics Ilona, Csiky Gábor, Dank Viktor, Fejér Leontin, Földvári Aladár, Géczy Barnabás, Jantsky Béla, Kókay József, Kretzoi Miklós, Majzon László, Meisel János, Miháلتz István, Nagy Lászlóné, Nemezc Ernő, Noszky Jenő, Pálfalvy István, Pantó Gábor, Sólyom Ferenc, Szalay Tibor, Szébenyi Lajos, Szentes Ferenc, Szörényi Erzsébet, Sztróka Kálmán, Tasnádi Kubacska András, Vendel Miklós, Virágh Károly, Völgyi László.

7. Kertai György: Elnöki zárzó

Tisztelt Közgyűlés!
Kedves Kartársak!

Amikor a most megválasztott elnökség nevében is megköszönöm a megtisztelő bizalmat, elsősorban felelősségérzetünket hangsúlyozom, mely e tisztségek vállalásakor reánk hárul. Engedjék meg, hogy egy kis visszapiantással kezdjem zárszavamat. A Magyar Földtani Társulat 20. elnökéent foglalom el e székelt azzal a megállapítással, hogy a húsz elnök közül 18 az egyetemek, illetve, a M. Áll. Földtani Intézet vezetői közül került ki. 1870 óta, tehát 90 éve az ipar csak egy elnököt adott a Társulatnak. Most, a második alkalommal, amidőn ismét ipari geológus áll a Társulat élére, egyformán a kőolaj-
ipar vezetőgeológusát érte a megtiszteltetés.

Első ízben akkor történt meg ez, mikor a Dunántúlon az első hazai gazdaságos kőolajtermelés megindult. Másodízben ezúttal éri az olajgeológusok gárdáját a megtiszteltetés, amidőn az immár 40 esztendősnagyalföldi szénhidrogénkutatás népgazdaságilag döntő jelentőségű eredményre vezetett.

Amint már tagtársaink közül sokan tudják, a hajdúsági és békési földgáztelepek felfedezésével hazánk földgázvagyonát egy év alatt négy és félszeresére emeltük, és egyedül a Hajdúságban több gázt tártunk fel, mint a dunántúli összes eddigi szénhidrogénterületek (Budafa, Lovászi, Hahót, Babocsa) teljes földgázkészlete. Elismerés illeti elődeinket, amiért jó területeken jó elmondások alapján kutattak, de öröm számunkra, hogy a kőolajkutatás módszereinek és elveinek fejlődése már oda vezetett, hogy miként Budafán, úgy most is egy már diszkriminált terület közvetlen közelében tártunk fel tudományos elgondolások alapján, céltudatos munkával hazánk földjének legnagyobbban ígérkező földgáztelepét.

Úgy gondolom tehát, hogy az olajgeológusokat ez alkalommal ért megtiszteltetés ennek az eredménynek köszönhető, és megbecsülését jelenti annak a nagyszámú és jelentőségű földtani eredménynek, mellyel a kőolajkutatás a hazánk területének kerekén 80%-át kitevő, eddig ismeretlen medencéreszek földtani megismerését elősegítette.

Mint elfogott olajos szakember ezen eredmények mellett ki kell emelnem a szénhidrogéneknek mint ipari nyersanyagoknak egyre növekvő jelentőségét az iparfejlesztés területén. Az MSZMP VII. Kongresszusának határozatai között szerepel az is, hogy népgazdaságunk energiabázisának szerkezetét át kell alakítani és döntőbb szerepet kell juttatni a kőolajnak és a földgáznak. Egész iparunk, gépesített mezőgazdaságunk, fejlődő vegyi- és műanyagiparunk jövőjének alapkérdése ez, fel kell tehát számolnunk súlyos elmaradottságunkat, mely e téren az iparilag fejlett országokkal szemben fennáll. Tudvalevő, hogy a Föld energiabázisának ma már több, mint 50%-a a kőszénnel sokkal könnyebben, olcsóbban termelhető és kulturáltabban felhasználható kőolaj- és földgáz alapon áll. Hazánk energiabázisának csupán 16%-át adják a szénhidrogének, így az ötéves terv célul tűzte ki, hogy ezt a számot amennyire lehetséges, felemeljük. Úgy gondolom, hogy népünk életszínvonalelésének ez is egyik kulcsfontja. A feladat teljesítésében fontos szerep vár az olajgeológusokra.

A Magyar Földtani Társulat vezetőségének feladata földtani tudományunk előbbre vitele és geológusainknak és a földtan ügyének társadalmi képviselete. Az új vezetőségben az egyetemek, a M. Áll. Földtani Intézet és az ipar képviselői foglalnak helyet. Ez az összetétel felbátorít arra, hogy a feladat teljesítését kevés szóval és több cselekedettel vállaljuk. Szocializmust építő rendszerünkben a reánk váró első kötelesség, a magyar föld minél jobb megismerése mellett, új ásványi nyersanyagok feltárása. Ez a feladat és tudományunk művelőinek őket megillető megbecsülése, tudományunk értékeléséért munkával küzdeni, sok áldozatot igénylő tevékenység. E célok érdekében minden tőlünk telhetőt megteszünk, és ehhez kérjük Társulatunk tagságának változatlanul áldozatos segítségét.

Megköszönve a megjelenteknek a hosszúra nyúlt közgyűlésen tanúsított türelmét, a Magyar Földtani Társulat közgyűlését berekesztem.

Résztevők száma: 205

Március 16. Elnökségi ülés

Tárgy: Működési irányelvek és program kialakítása

Március 21. Agyagásványtani Szakcsoport előadóiülése

Elnök: Földváriné Vogl Mária

Kiss Lajos — Takáts Tibor: Agyagásvány- és agyagkőzettani kutatások az Építőanyagipari Kutató Intézetben

Vita: Erdélyi J., Nemezz E., Földváriné Vogl M.

Nemezz Ernő: A montmorillonit adszorpciós és rétegtközi vízének termikus viselkedése

Vita: Barna J., Földváriné Vogl M., Székyné Fux V., Náray Szabó I., Tamás F., Erdélyi J., Árkosi K., Stefanovits P., Nemezz E., Földváriné Vogl M.

Résztevők száma: 49

Március 23. Választmányi ülés

Elnök: Kertai György

Tárgy: Működési irányelvek és a program megbeszélése

Résztevők száma: 27.

Március 30. Klubest

Geológus nők baráti találkozója

Résztevők száma: 39.

A Magyar Földtani Társulat Mecseki Csoportjának 1960 első negyedében Pécsen tartott előadóiülései:

Január 20. Előadóiülés

Virágh Károly: A mecseki permi antiklinális néhány tektonikai sajátossága
Eld Szaniszló: Szelvény szerkesztési módszerek ferdefúrások alapján

Február 26. Előadóiülés

Lada Árpád: A pécsi liász köszénösszlet ősföldrajzi vizsgálata és a telepazonisítás kérdése

Nagy Elemér: Rétegzazonisítási lehetőségek Phyllopora fajok segítségével

Március 25. Előadóiülés

Csalogovics István: Trachidoleritek kémiai rendszere

Eld Szaniszló: Földtani szelvények szerkesztése, különös tekintettel az elferdült fúrásokra, II. rész